

Lasse Holm Grønning og Noa Agnete Metz i RÆSON om Israels valg:

Hvis Israel går i krig med Iran

Iran vil være Mellemøstens leder. Forudsætningen er atomvåben – for kun via dem kan Iran matche Israel. Jerusalem ser sin magtpolitiske position truet og har, på linje med vestlige stater, gjort klart, at man ikke kan tillade iranske atomvåben. Og uanset forskelle i retorik er der alt i alt konsensus om Iran-politikken blandt de tre største israelske partier. For både Kadima, Arbejderpartiet og Likud gælder det, at krig er en reel mulighed.

Af Lasse Holm Grønning og Noa Agnete Metz

DET ser ud til, at et militært indgreb over for Irans atomfaciliteter kan være på vej. Det internationale Atomagentur har indbragt Irans atomproduktion for FN's Sikkerhedsråd, hvilket er første skridt mod sanktioner. Fra onsdag d. 8 marts blev sagen officielt overført til sikkerhedsråds regi, men først i denne uge har medlemmerne kunnet enes om en udmelding, hvori Iran opfordres til at ændre sin atompolitik inde for en måned. Der er dog endnu ingen trusler om sanktioner på bordet, og dermed har man foreløbigt begrænset sig til gentage atomagenturets konklusion: *Iran er ikke samarbejdsvillig men bedes venligst blive det.* Sikkerhedsrådet skal efterfølgende balancere to kompromissløse holdninger – på den ene side, Teherans påståede ret til atomkapacitet, og på den anden: Vestens position, at Iran med atomkapacitet er en sikkerhedspolitisk trussel, fordi iranske atomvåben dermed er rykket tættere på.

Iran har indtil nu insisteret på retten til atomkapacitet. Landet hæfter sig ved, at USA – med det formål at balancere Kinas hegemoniske magtstatus i Asien - for nylig har godkendt, at Indien udvikler atomvåben uden international kontrol, men nægter Irans ret til at gøre det samme. Denne dobbeltstandard over for spredning af kernevåben passer Iran godt, fordi det eroderer det moralske grundlag for USAs Iran-kritik. Ikke desto mindre gør vestlige magter det klart, at hvis ikke Iran signalerer kompromisvilje, kan konsekvensen være en ny mellemøstlig militærkonfrontation: Iran-krigen.

Men det er usikkert, om iranerne på nuværende tidspunkt ændrer atompolitik. Iran har

nemlig fastsat en udenrigspolitisk målsætning om at ændre de magtpolitiske strukturer i Mellemøsten: landet vil være Mellemøstens leder. Det kommer blandt andet til udtryk i den støtte, landet giver Iraks Shia-befolkning; i tilkendegivelsen om finansiering af de palæstinensiske områder efter Hamas' magtovertagelse og i erklæringen om at fjerne Israel fra landkortet, der - selvom den ikke er ny - markerer en tilbagevenden til den aggressive retorik fra Khomeini-perioden.

Forudsætningen for virkeliggørelsen af denne ambition om et nyt Mellemøsten er dog først og fremmest erhvervelsen af atomvåben. For kun via atomvåben kan Iran matche Israel, som siden 1960'erne har haft et sikkerhedspolitisk forspring i forhold til sine "atomløse" mellemøstlige naboer. Og Irans atomprogram vækker dyb bekymring i Israel. Jerusalem ser sin magtpolitiske position truet og har på linje med vestlige stater ved flere lejligheder gjort klart, at man ikke kan tillade iranske atomvåben.

Atomvåben i Mellemøsten

Som det eneste mellemøstlige land har Israel atomvåben. David ben Gurion – Israels første premiereminister - vurderede, at kun med det ultimative våben kunne landet vide sig sikker på overlevelse. Selvom eksistensen af israelske atomvåben tages for givet af det internationale samfund, har landet aldrig indrømmet at være i besiddelse af dem (den såkaldte *opacitetspolitik*). Alligevel drager man den klassiske fordel af at være atommagten i regionen: Atombomber afskrækker!

Eftersom Israels atominstallationer er en blank plet på det internationale atomagentskabs kort, er landet fri for organisationens krav, kontrol og frem

for alt: offentliggørelse af landets reelle atomkapacitet. Og Israel har kæmpet med næb og klør for at fastholde sin hegemoniske status i regionen på atomområdet, senest med 1981-bombningerne af den irakiske atomfacilitet i Osirak. Hvis Iran, en erklæret fjendtlig stat, kommer i besiddelse af atomvåben, vil det være et jordskred i magtbalancen mellem Israel og de øvrige mellemøstlige stater. For atomvåben har været den tyngde, der opvejede Israels underlegenhed i mandtal. Man kan derfor forvente, at Israel vil være en aktiv støtte af et eventuelt militært angreb på atominstallationer i Iran.

Hvis Iran, en erklæret fjendtlig stat, kommer i besiddelse af atomvåben, vil det være et jordskred i magtbalancen mellem Israel og de øvrige mellemøstlige stater.

Men et sådant angreb, hvadenten foretaget af USA, af en samlet koalition af lande eller af Israel alene, vil foregå i en helt anden kontekst end i 1981 og indebære langt større risici for Israel. Siden 1981 er de konventionelle våben i Mellemøsten blevet betragteligt udviklet. Iran kan med lethed gengælde aggression ved at angribe Israel og har allerede truet med at gøre det: Der er ikke længere nogen geografisk afstand at gemme sig bag. Et iransk angreb på Israel kan nemlig indledes fra eget territorium eller igennem det delvist iransk-finansierede Hizbollah i det nordlige Libanon, der besidder raketter, som kan nå Israels tredjestørste by Haifa. At de ikke er blevet affyret endnu, er angiveligt en konsekvens af en *quid pro quo*-sondering – idet Hizbollah vurderer, at et angreb ikke kan betale sig, fordi det ville betyde massive modangreb på gruppens baser i sydlibanon. Men bliver den iranske sponsor selv angrebet, opstår en ny situation.

Israels sikkerheds-etablissement er derfor bekymret. Chefen for Israels militærefterretningstjeneste Aharon Ze'evi opregnede i slutningen af 2005 tre problemer i forbindelse med Iran; dets atomprogram, dets langdistancemissiler og dets støtte til terroristaktiviteter, herunder Hamas og Hizbollah. Ze'evi vurderede, at summen af disse gør Iran til Israels største sikkerhedstrussel. Og militærfolk har gjort det klart, at Israel kan gøre brug af militære midler for at standse Iran.

Iran som tema i den israelske valgkamp

På den baggrund blev Irans atomprogram et tema i den israelske valgkamp. Som fungerende premierminister og leder af Ariel Sharons Kadima-parti, har **Ehud Olmert** udtalt, at Israel under ingen omstændigheder kan acceptere Iran som atommagt. Implicit heri ligger truslen om militærbrug. På trods af dette, har Olmert virket tilbageholdende. Han ønsker, at krisen klares diplomatisk og har ikke forsøgt at bruge frygten for den iranske atombombe til stemmemaksimering. Strategien er at fremstå som moderat centerorienteret, for ved at skrue op for retorikken ville han risikere sit ønskede image.

Likuds leder **Benjamin Netanyahu** har derimod gjort det klart, at han vil gribe effektivt ind over for Iran – og har endvidere brugt frygten for Iran offensivt i sin valgkampagne. Den fortalte, at de palæstinensiske områder er ved at udvikle sig til et Lille-Iran, som kun en hård hånd (Netanyahus!) kan håndtere. Netanyahu forsøgte dermed at trække på arven fra Menachem Begin - premierministeren, der gennemførte angrebet på Iraks atomfaciliteter, og i visse kredse huskes med nostalgi. Efter partiets valgnederlag er det dog usikkert, om Likud i den forestående Knesset-periode får indflydelse på Israels sikkerhedspolitik. Det tyder nemlig på, at det national-konservative regeringsparti ikke bliver inviteret til partnerskab i Olmerts kommende regeringskoalition. Likud er blevet marginaliseret!

Den nye leder af Arbejderpartiet **Amir Peretz** fremstår på det sikkerhedspolitiske område tydeligt uden den pondus, der er nødvendig for at blive en (tro)værdig forvalter af Israels sikkerhed. Peretz har derfor ikke povet sig ud i kontroversielle Iran-spekulationer, men lagt sig op ad Kadima i spørgsmålet. Tidligere chef for intern sikkerhed, Amir Ayalon, nyvalgt medlem af Knesset for Arbejderpartiet, har således udtalt, at Israel ikke må tillade Iran at få atomvåben.

Og uanset forskelle i retorik er der alt i alt konsensus om Iran-politikken blandt de tre partier. For alle tre gælder det, at krig er en reel mulighed. Israels holdning til Iran vil derfor være den samme efter valget: Iran med atomvåben er for farlig for Israels sikkerhed og overlevelse. Partierne vil forholde sig særdeles kritiske over for en diplomatisk løsning, der *ikke* må ikke levne margin til fortolkning. Iran skal give komplet afkald på ambitioner om a-våben-kapacitet og tillade uhindret international adgang til dets installationer.

Vover Israel militærkonfrontation?

I et scenarium, hvor sikkerhedsrådet eller USA med allierede beslutter ikke at ty til militære løsninger over for Iran, vil det efter alt at dømmes være vanskeligt for Israel at gennemføre et succesfuldt unilateralt angreb. Iran har spredt atomfaciliteterne over sit territorium, er påbegyndt nedgravningen af flere og har indgået en kontrakt med Rusland om køb af missilsystemet Tor-M1 og overvågningssatellitten Sinah-1.

Israel vil kunne forsinke, men næppe ødelægge Irans atomprogram. En komplet ødelæggelse vil højst sandsynlig forudsætte indsættelsen af landtropper, noget Israel næppe har militærkapacitet til. En unilateral israelsk militærmission, der skal rive Irans atomfaciliteter op med rode, fremstår på den baggrund som urealistisk. Men forhindringen er ikke kun teknisk, den er også politisk. Foruden det forventede iranske modangreb sætter Israel sig i en meget sårbar situation, hvis det optræder som eneste aggressor. Israel vil blive yderligere internationalt isoleret og voldsomt truet af sine omgivelser.

Man lader derfor tiden og de vestlige stater arbejde for sig. Og det er angiveligt en klog strategi. For Europas vedkommende gælder det nemlig, at europæerne står i en anden situation, end det var tilfældet under optakten til Irak-krigen. Irans atomprogram og trussel om tilintetgørelse af Iran er kilde til hovedpine i sig selv, men den europæiske bekymring steg, da tysk efterretningsarbejde i 2005 berettede, at Iran har langdistanceraketter (BM-25 raketter), der potentielt kan nå Europa. Selvom Iran nu bliver debatteret i Sikkerhedsrådet, hvor Tyskland ikke er medlem, er landet ikke ude af forhandlingerne. De såkaldte EU3 lande - Frankrig, England og Tyskland - koordinerer deres standpunkt, før England eller Frankrig kommer med nogle udmeldinger i Sikkerhedsrådet.

Desuden har George Bush og Angela Merkel i fællesskab understreget, at Irans atomprogram truer Israels overlevelse, hvilket de ikke kan tillade. Condoleezza Rice har i en kongreshøring meddelt, at Iran er den største trussel mod amerikanske interesser i Mellemøsten, og at et Iran med atomvåben vil forhøje trusselsniveauet mod amerikanske interesser voldsomt. Blair opererer med samme retorik; det internationale samfund kan ikke tillade Iran med atomvåben. Og han har ikke udelukket en militærintervention på sigt.

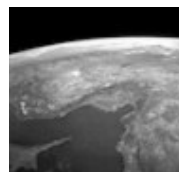
Men indtil videre arbejder det multilaterale diplomati på højtryk for at presse Iran til at imødekomme Vesten. Og iranerne ved, at

situationens alvor stiger dag for dag. På grund af Italiens historisk set har haft gode relationer med Iran, blev italienerne således for nyligt kontaktet af Iran og tilbudt at fungere som mægler. Af frygt for at skade Berlusconi-regeringens gode forhold til USA afviste Rom iranerne.

De potentielt katastrofale følger af en militær intervention er til at forudsige.

For de potentielt katastrofale følger af en militær intervention er til at forudsige: en destabilisering af hele Mellemøsten, stop for Vestens olieforstyringer, øget muslimsk had mod Vesten, risiko for flere terroraktioner på vestligt territorium samt tab af mange amerikanske, iranske, israelske og europæiske liv. Samlet set et perspektiv, der ikke er holdbart for Vesten. For Israels vedkommende er tingene dog mere sort/hvide. Man vil foretrække, om end ikke en destabiliseret lokalregion, så et Iran i kaos frem for at miste sit hegemoni på atomområdet til en fjendtlig nabo og dermed risikere udslettelse.

Derfor: Bukker Iran ikke under for det internationale pres, og skulle ingen andre stater gribe militært ind over for Irans atomprogram, ja, så kan flasken i sidste instans pege på en israelsk militærløsning skønt de mange risici. Og det er på den baggrund, at en Iran-krig må anses som et muligt fremtidsscenarium.

Lasse Holm Grønning (f. 1977) er cand. mag i historie fra Københavns Universitet med speciale i israelske samfundsforhold og bifag i internationale relationer fra Università degli Studi Roma 3. Han opholder sig pt. i Tel Aviv, hvor han er

researchstuderende ved Bar Ilan Universitetet, Israel 2004-05. Han har tidligere været stagiaire i Europa-Parlamentet og ved den danske delegation til OPCW, Haag. **Noa Agnete Metz** (f. 1978) er stud. mag. i Historie på Københavns Universitet. Overbygningsstudier på Universidad Complutense, Madrid. Stagiaire på den danske ambassade i Tel Aviv, 2003-2004. Ansat i israelsk-palæstinensisk NGO i Jerusalem, 2004-2005. Pt. specialeskrivende om det fransk-israelske militære samarbejde frem til 1967.